

10. Чурсіна Л.А. та ін. Товарознавство та експертиза в митній справі. Навчальний посібник / Л.А. Чурсіна, О.М. Вербицький, Є.О. Калінський. – Херсон, 2012. – 308 с.

V. Vyshkovska, A. Popov

SOME REMARKS ARE ABOUT TARIFF ADJUSTING FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE

In the article the analysis of history of the tariff adjusting of foreign economic activity is done from the point of view of influence on development of economy of Ukraine.

In the conditions of globalization of world economy for the national economy of Ukraine (as well as for the economies of the most world countries) the high level of openness becomes characteristic - it est a large stake of middle level import and export is in GDP. Therefore the dynamics of her development very depends on efficiency of foreign trade relations.

Key words: *custom-tariff adjusting of foreign economic activity, restructuring of productive-export potential.*

Стаття надійшла до редакції 17.10.2018 р.

УДК 342.95:351.95

Ю. В. Ковейно

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Стаття присвячена питанням реалізації принципів адміністративного судочинства з урахуванням адміністративної, судової реформ в Україні. Також звернено увагу на міжнародний досвід реалізації принципів адміністративного судочинства в умовах європейської інтеграції. Розглянуто законодавство, у якому закріплено основні принципи адміністративного судочинства. Також висвітлені проблемні питання реалізації вказаних принципів та запропоновано можливі шляхи їх усунення.

Ключові слова: *адміністративне судочинство, принципи, принципи адміністративного судочинства, реалізація принципів.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку нашої держави особливого значення набуває захист прав та свобод людини та громадянина. Одним із проблемних питань є захист прав людини від неправомірних дій посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування (у сфері публічно-правових відносин), що, насамперед є предметом розгляду справ судами у порядку адміністративного судочинства. Основою здійснення вказаного виду судочинства, є, насамперед, основні засади, тобто принципи, на підставі яких здійснюється будь яке судочинство, у тому числі адміністративне. Варто вказати, що принципи відображені саме у нормах права та характеризують зміст адміністративного судочинства, його організацію. Крім того, задекларовано на нормативному рівні достатньо велика кількість принципів адміністративного судочинства, які виступають стандартами цієї сфери здійснення правосуддя. Але не встановлено дієвого механізму реалізації принципів адміністративного судочинства. Проявом цього є проблеми із застосуванням ряду принципів при прийнятті рішень судьями адміністративних судів. Зокрема, це

стосується принципу верховенства права, принципу офіційного з'ясування обставин справи та інших принципів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реалізації принципів адміністративного судочинства, системі та класифікації вказаних принципів присвячено праці таких вчених, як: В. Б. Авер'янов, А. М. Бандурка, В. Д. Бринцев, О. М. Капля, Ю. В. Битяк, С. А. Бондарчук, І. П. Голосніченко, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, О. М. Пасенюк, В. Г. Перепелюк, С. В. Потапенко та інших.

Водночас наявні наукові розробки не вирішують завдання відносно пошуку нових підходів щодо визначення дієвого механізму реалізації принципів адміністративного судочинства та потребують подальшого дослідження цієї проблематики.

Мета статті – обґрунтування підходів щодо визначення сутності та змісту дієвого механізму реалізації окремих принципів адміністративного судочинства.

Виклад основного матеріалу. Здійснення адміністративного судочинства в Україні, відповідно до положень Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ), тісним чином пов'язане із захистом прав, свобод та інтересів громадян та інших невідомих суб'єктів у сфері функціонування суб'єктів владних повноважень, передусім органів виконавчої влади [1]. Так, функції адміністративного судочинства є одним з елементів механізму забезпечення реалізації та захисту правового статусу людини та громадянина й є похідними від завдань, яких має намір досягти законодавець за допомогою визначення необхідності адміністративно-судового механізму захисту прав, свобод та законних інтересів громадян у нормах Конституції України та галузевому законодавстві, зокрема у КАС України.

В адміністративному судочинстві, основним завданням якого є захист прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин, принципи посідають провідне місце. Вони є первинними нормами, що не ґрунтуються одна на одній, однак тісно та гармонійно взаємопов'язані. Принципи виступають не лише як гарантії реалізації завдань адміністративного судочинства, але і як гарантії дотримання його процесуальної форми. Говорячи про основні проблемні питання реалізації принципів, необхідно вказати на певні недоліки, наявні у практичній діяльності відносно реалізації деяких принципів. Найпоширенішою є класифікація за характером закріплення та застосування, згідно з якою принципи можна поділити на загальні та галузеві. Така неоднозначність наукових поглядів на класифікацію принципів адміністративного судочинства пояснюється найперше, непослідовністю законодавця, який в нормативно-правових актах різного рівня узагальнення (в Конституції України [2], Законі України «Про судоустрій і статус суддів»[3] та в КАСУ) закріпив різні за значенням вихідні засади судочинства. Аналізуючи ці принципи маємо вказати наступне: перелік принципів, який зазначено в КАСУ майже повністю збігається з тим, що закріплений в Конституції України, однак суттєво відрізняється від того, що наведений у відповідному Законі. Такий підхід законодавця не тільки обумовлює неоднозначність наукових поглядів на класифікацію принципів адміністративного судочинства, але також призводить до конкуренції норм двох рівнозначних за своєю юридичною силою нормативно-правових актів - Закону України та КАСУ.

Доцільним вважаємо зупинитися на деяких принципах адміністративного судочинства, реалізація яких у нашій державі є проблемним. Одним із таких принципів є принцип розумності. Так, суди, здійснюючи правосуддя, мають забезпечити кожному право на справедливий суд, забезпечити права та свободи людини. Вищевказані права гарантує Конституція України та закони України, а також міжнародні договори,

ратифіковані Верховною Радою України. Конституція України містить перелік засад, за якими здійснюється судочинство: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; забезпечення доведеності вини; змагальність сторін; підтримання державного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення обвинуваченому права на захист; гласність судового процесу; забезпечення оскаржень судових рішень; обов'язковість рішень суду. Проте, представлені засади не є єдині в судочинстві. Так, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод містить окрему засаду, змістом якої є розгляд справи в судах у розумні строки [4]. Дослідження звернень до Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) з приводу невиконання цієї вимоги здійснила О. Жуковська. За результатами її дослідження вбачається значна кількість звернень громадян [5]. Враховуючи практичні аспекти Європейського суду з прав людини, строк, про який йде мова, охоплює все провадження. Початком підрахунку відповідного строку вважається строк звернення до суду. На відміну від адміністративних, у кримінальних справах розумний строк починається з моменту винесення обвинувачення. Є приклади щодо практичної реалізації цього положення в Європейському судочинстві. Відповідно до ст.6 Конвенції з прав людини, це може статися до судового розгляду, тобто на момент затримання. Р. Давид, дослідник правових систем сучасності, зазначає, що принцип розумності особливого значення набув у англо-американській правовій системі. А правове середовище даних країн фактично відіграє лише допоміжну роль [6, с. 264-265], оскільки система англійського загального права пронизана ідеями про розумність права. В основі такої ідеології лежить принцип, який часто ототожнюється з верховенством права, проте англійська правова система його визначила, як «верховенство розуму» або «принцип здорового глузду». Тому практична реалізація принципу розумності обумовлена здійсненням судочинства з урахуванням розумного розсуду. У зв'язку з цим юридична спільнота Англії дотримується позиції відносно якої нерозумне судове рішення має бути визнане як незаконне. Однак враховується не тільки результат справи, а також процес, як критерій оцінювання судової поведінки суб'єктів права. Так, оцінюючи розумність дій суб'єктів владних повноважень, англійські суди застосовували стандарт Венсбері. Його сутність вбачається у формуванні критеріїв розумності. Таким критерієм був стан розумності виконання судового рішення. Відповідно до даного стандарту, рішення адміністративного органу, прийняте в межах його повноважень, може бути скасоване у тому випадку, якщо воно є настільки нерозумним, що жоден інший адміністративний орган, діючи розумно, не зміг би його прийняти. Особливості відповідного стандарту вивчав дослідник С. Шевчук, який наголосив на ефективності даного принципу та необхідності його втілення у вітчизняне законодавство [7, с.234]. На відміну від англо-американської правової системи, в романо-германську модель принцип розумності був втілений у самому праві. Країни, що мали приналежність до відповідної правової системи, насамперед були продуктом законодавства, де норми права мають загальний характер. Тому розум завжди шукався у процесі застосування правових норм та відігравав більш важливу роль у тлумаченні закону, ніж у тому, щоб добудувати право. Так, принцип розумності об'єднує дві основні правові системи - англо-саксонську та романо-германську.

Досліджуючи Європейське законодавство, слід зазначити, що Європейська комісія з прав людини і Європейський суд з прав людини включають в себе наступні критерії оцінювання принципу розумності: складність справи; підхід суддів до її розгляду; особливі обставини, які можуть виправдати продовження процесу розгляду відповідної справи [8]. Однак Європейський суд з прав людини не визначив час або період, що вважається необхідним та справедливим для розгляду справ, адже це

залежить від її складності та поведінки учасників процесу та інших, зазначених вище критеріїв. Основа судочинства має бути побудована на справедливості, чесності та демократичних цінностях і також дотримання оптимального часу для вирішення справи. Отже, принцип розумності має реалізовувати функцію справедливості, що в цілому робить їх спорідненими та дає можливість розуміти таке поєднання, як елементи певної системи. Відповідні критерії знайшли своє відображення в багатьох рішеннях Європейського суду з прав людини [9]. Попри значну кількість рішень, пов'язаних з дотриманням принципу розумності, є ще дуже важливий фактор з практики Європейського суду з прав людини - це позиція щодо співвідношення між тривалістю розгляду справи та позицією заявника, адже саме заявник має бути зацікавлений у швидкому вирішенні своєї справи. У законодавстві України принцип розумності знайшов своє відображення у ч.1 ст.122 КАСУ, де вказано, що адміністративна справа має бути розглянута і вирішена протягом розумного строку, але не більше двох місяців з дня відкриття провадження у ній, якщо інше не встановлено КАС [1]. Визначення самого терміну представлено в п.11 ч.1 ст.3 КАСУ, як «розумний строк». Так, наведені норми законодавства вказують на те, що на національному рівні законодавцем передбачено дотримання норм Конвенції з прав людини, направленої на забезпечення проведення судочинства в межах розумного строку. В. П. Паліюк серед них виділив деякі особливості. Так, наприклад, Європейська Конвенція з прав людини має ряд характерних особливостей, які полягають в тому, що положення включають в себе багато оціночних понять, а інколи містять в собі певні абстракції [10, с. 8]. Так, найбільш оптимально вони розкриваються у рішеннях Європейського Суду. Крім того, відповідні рішення мають обов'язковий характер не тільки для учасників певного процесу, а й для всіх держав, які ратифікували цю Конвенцію.

Варті уваги також запобіжники порушення принципу розумності, до яких можна віднести і «розумні строки проведення судочинства». Так, відповідно до ст. 119 КАС України, суд має встановлювати розумні строки для вчинення процесуальних дій. Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню адміністративного судочинства.

Незважаючи на можливі механізми протидії порушення розумних строків проведення судочинства, що закріплені на нормативно-правовому рівні, вони часто порушуються адміністративними судами. Існує безліч прикладів такого порушення [11, с. 390]. Є випадки, коли термін розгляду справи вкрай важливий для здоров'я людини. Це справи, пов'язані зі станом здоров'я заявника, або питанням опіки над дітьми та ін. Європейський суд висунув свою позицію щодо розумності термінів розгляду справи. Так, відповідна позиція, що об'єднана в нормативно-правових документах Європейського суду з прав людини, зумовила необхідність створити у національному законодавстві певні правові інструменти, які дозволяють заявнику оскаржити тривалість провадження у справі та пришвидшити її розгляд. Вже багато Європейських країн розпочали процес формування механізмів захисту права осіб від надмірної тривалості розгляду справ у судах. Мета такого захисту - приведення законодавства у відповідність до вимог Конвенції. Прикладом такої політики є рішення Європейського суду у справі «Кудла проти Польщі» [12]. Так, Європейський Суд з прав людини зазначив, що п. 1 ст.6 Європейської комісії з прав людини виключає можливість окремого дослідження питання щодо порушення термінів розгляду справи, оскільки є небезпека порушення принципу верховенства права. У справі «Кудла проти Польщі» ЄСПЛ визначив і порушення п. 1 ст. 6 та ст.13 Конвенції і тим самим зробив виняток для справ, які пов'язані із досить значним строком розгляду справи. Так, ЄСПЛ зробив наголос на необхідності створення в національних системах судочинства ефективних

механізмів захисту правосуддя у розумні строки. Тут можна зазначити, що ЄСПЛ вказує на засоби захисту права на справедливий суд у розумні строки, які повинні відповідати стандартам вимог судочинства, що зазначені в ст.13 Конвенції. Під час розгляду адміністративних справ, строк прийняття рішень має бути сформований в залежності від складності справи, також з урахуванням принципу змагальності сторін, оскільки саме він визначає поведінку сторін та їх потреби у процесі. В реальних умовах є гостра потреба у впровадженні Європейських правових норм для оптимізації вітчизняного законодавства у сфері дотримання принципу розумності при вирішенні адміністративних справа, оскільки існує безліч можливостей затягування процесу як з ініціативи суду, так і інших учасників процесу.

Продовжуючи досліджувати питання реалізації принципів адміністративного судочинства, варто вказати на наступні чинники, які стримують розвиток здійснення адміністративного судочинства на достатньому рівні. Одним із головних чинників є відсутність нормативного закріплення дієвого механізму реалізації принципів адміністративного судочинства не дивлячись на існування достатньо великої кількості принципів, які є стандартами адміністративного судочинства. Крім того на практиці, систематично виникають проблеми із застосуванням ряду принципів при прийнятті рішень судьями адміністративних судів. Зокрема, це стосується принципу верховенства права, принципу офіційного з'ясування обставин справи та інших принципів. Таким чином, через відсутність належного правового механізму втілення принципів адміністративного процесу, сформувався парадоксальне явище, коли матеріальне право опирається на надзвичайно слабку процесуальну основу. З огляду на викладене, представляється необхідним чітко диференціювати ідеї, які задіяні у праві, та ідеї, які безпосередньо беруть участь в механізмі правового регулювання. Варто також наголосити на тому, що і правові норми та принципи права, є також різними категоріями. Їх взаємодія у системі права неоднозначна, оскільки принципи права є науковою абстракцією вищої міри, які не тільки самостійно впливають на суспільні відносини, а й опосередковано доповнюють та розкривають зміст правових норм. Являючи собою систему вимог, процесуальна форма в адміністративному судочинстві передбачає наявність у своїй структурі відповідних правил, які визначають коло і порядок процесуальної діяльності всіх без винятку осіб, що приймають участь у процесі. Встановлюється послідовність, зміст і характер їхніх дій, а також відповідальність за їх невиконання [13, с. 157]. Існуюча система та процесуальна форма української адміністративної юстиції має свої особливості, що обумовлено принципами адміністративного судочинства, які розкривають зміст, характер та основні риси цієї галузі. Дія принципів адміністративного судочинства проявляється у регламентуванні повноважень та процесуальної діяльності суду та інших учасників процесу. Дискусійним при реалізації принципів адміністративного судочинства залишається ряд моментів. Зокрема, це стосується принципу верховенства права. Слушною є позиція В. Б. Авер'янова, згідно якої сутність принципу верховенства права, полягає у підпорядкуванні усіх без винятку державних інститутів потребам реалізації та захисту прав людини, а також пріоритетність цих прав перед усіма іншими цінностями демократичної соціальної правової держави [14, с. 7]. На практиці, при розгляді публічно-правового спору у порядку здійснення адміністративного судочинства принципи пріоритету реалізації та захисту прав людини можуть опинитись у протиріччі до положень нормативно-правових актів Конституції України чи загальним принципам права. Отже, доцільно втілити в судову практику принцип верховенства права з врахуванням потреби процесуального закріплення шляхів виходу суду з ситуацій протиріччя, деталізувати та формалізувати процедури, через які ідея верховенства

права може отримати конкретні практичні напрямки утвердження. Інакше, розуміння принципу верховенства права набуває рис абстрактної моделі.

Судовий адміністративний процес має ознаки як змагальності сторін, так і активної діяльності суду, що реалізується через офіційне з'ясування обставин справи. Щодо принципу офіційності, то, на практиці, адміністративні суди часто, всупереч йому не використовують можливість вийти за межі позовних вимог. Типовою для функціонування суб'єктів владних повноважень є ситуація, коли рішення одного із них приймається на основі обставин, зафіксованих іншим. Оскаржуючи таке рішення до суду, особа може вимагати його скасування через необґрунтованість. У якості співвідповідачів у справі доцільно притягнути суб'єкта владних повноважень – автора рішення та суб'єкта владних повноважень, який зафіксував факт, що на думку позивача, є недостовірним. Цей обов'язок суду випливає із п.3 ч.3 ст. 2 КАС України: «У справах щодо оскарження рішень. Дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення» [1]. У разі виникнення у суду сумнівів у достовірності таких обставин, він має дослідити їх та дати правову оцінку усім рішенням, діям чи бездіяльності, які зачіпають право позивача, що є предметом судового захисту у даній справі. Якщо необхідно, суд може вийти за межі позовних вимог і дати правову оцінку тим рішенням і діям, які позивачем не оскаржують ся, притягнувши при цьому з власної ініціативи відповідних суб'єктів владних повноважень у якості співвідповідачів. На практиці інститут виходу за межі позовних вимог (ч. 2 ст. 9 КАС України) як один із проявів принципу офіційності використовується судами вкрай рідко. З огляду на це, офіційне з'ясування обставин справи повинно застосовуватися судом у кожній справі індивідуально, відповідно до наявних фактичних даних, у межах та у спосіб, передбачених у Кодексі адміністративного судочинства України.

Цілком доцільним є висвітлення проблеми імплементації принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень адміністративного суду в законодавство України. На думку К. О. Савчука, імплементація передбачає втілення норм міжнародного права в національне законодавство України [15]. Відповідно до ст. 8 Загальної декларації прав людини 1948 р. кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом [16]. У ст. 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. закріплено, що кожна держава, яка бере участь у Пакті, зобов'язується: а) забезпечити всякій особі, права і свободи якої порушено, ефективний засіб правового захисту, навіть коли це порушення було вчинене особами, що діяли як особи офіційні; б) забезпечити, щоб право на правовий захист для будь-якої особи, яка потребує такого захисту, встановлювалось компетентною судовою, адміністративною чи законодавчою владою або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави, і розвивати можливості судового захисту; в) забезпечити застосування компетентною владою засобів правового захисту, коли вони надаються [17]. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. закріпила, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно (ст. 6). Названі міжнародні положення втілюються у нормах Конституції України 1996 р. (ст.ст. 3, 8, 129), КАС України (ст.ст. 2, 13) та інших законах України, що регулюють

адміністративне судочинство.

С. А. Бондарчук визначає поняття і зміст принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення адміністративного суду відповідно до положень Кодексу адміністративного судочинства України, а також шляхи підвищення ефективності його практичної реалізації [18]. В. А. Кройтор переконаний, що проблема потребує подальшої наукової розробки, зокрема, необхідно дослідити питання меж апеляційного і касаційного оскарження, розробити систему умов допуску до касації тощо. Лише досконала система перегляду судових рішень забезпечить належне та ефективне здійснення правосуддя [19]. Так, дослідивши наукові праці та нормативні акти щодо принципу забезпечення апеляційного і касаційного оскарження рішення адміністративного суду вважаємо, що є потреба: а) сформулювати ознаки, поняття та зміст названого принципу; б) продовжити його дослідження з метою подальшого вдосконалення законодавства України шляхом імплементації міжнародних стандартів у зміст вищеназваного принципу. Ознаками імплементації принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення адміністративного суду в законодавство України є: 1) втілення міжнародних стандартів у норми Конституції України, КАС України, інших законодавчих актів України; 2) забезпечення апеляційного і касаційного судового захисту прав особи; 3) закріплення міжнародних стандартів у чинних універсальних і регіональних договорах; 4) обов'язковість дії договорів в Україні, що підтвердила Верховна Рада України; 5) метою апеляційного і касаційного захисту є можливість оскарження рішення адміністративного суду України задля справедливого вирішення адміністративних справ та захисту прав особи. Втілення міжнародних стандартів щодо забезпечення права на апеляційний перегляд адміністративної справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження рішень адміністративного суду в норми Конституції України, КАС України, інших законодавчих актів України є міжнародною гарантією справедливого правосуддя в адміністративних справах України [20]. Закріплений у Конституції України (ст. 129) принцип забезпечення апеляційного і касаційного судового захисту прав особи конкретизується, зокрема, у кримінальному, цивільному, господарському процесуальному законодавстві й адміністративному судочинстві. Надання зацікавленим особам права на оскарження рішень суду є однією із гарантій ухвалення правосудного судового рішення у справі Погоджуємось з позицією О. М. Каплі щодо встановлення меж касаційного оскарження адміністративних судових рішень. Досліджуючи міжнародні стандарти імплементації вищевказаних принципів у законодавство України, доцільним є зазначення джерел закріплення міжнародних стандартів. Отже, міжнародними універсальними чинними договорами є: а) Загальна декларація прав людини 1948 р. [16]; б) Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. [17]; в) Основні принципи незалежності судових органів 1985 р.; г) Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою 1985 р. тощо. Серед міжнародних регіональних договорів слід назвати Конвенцію про захист прав і основних свобод людини 1950 р. (Європейська конвенція прав людини) та ін. [21]. Міжнародні договори, що втілюються у законодавство України щодо принципу забезпечення апеляційного і касаційного оскарження адміністративних рішень, мають бути чинними. Чинними міжнародні договори є тоді, коли згода на їх обов'язковість надана Верховною Радою України. У разі, коли міжнародний договір суперечить Конституції України, то дозвіл на його укладання й імплементацію як частини національного законодавства України можливий лише після внесення відповідних змін до Конституції України (ст. 9). Метою апеляційного і касаційного захисту є можливість оскарження рішення адміністративного суду України

для справедливого вирішення адміністративних справ щодо захисту прав особи [20].

Так, імплементація принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення адміністративного суду в законодавство України являє собою втілення міжнародних стандартів стосовно забезпечення апеляційного і касаційного судового захисту прав особи, що закріплені в універсальних і регіональних міжнародних договорах, які ратифіковано Верховною Радою України, в норми Конституції України, КАС України та інших законодавчих актів України з метою справедливого вирішення справ шляхом здійснення адміністративного судочинства.

Висновки. Таким чином, обґрунтовуючи підходи щодо визначення сутності та змісту дієвого механізму реалізації окремих принципів адміністративного судочинства, маємо змогу бачити різні проблеми реалізації принципів. Серед яких можна вказати: відсутність нормативного закріплення дієвого механізму реалізації принципів адміністративного судочинства; невідповідність принципів у різних законодавчих актах, які регламентують основні засади здійснення адміністративного судочинства; суперечність доктринальних положень щодо розуміння та співвідношення понять відносно здійснення адміністративного судочинства; невідповідність законодавства вимогам реформ у сфері адміністративної юстиції та світовим тенденціям правової глобалізації тощо.

Вироблення дієвого механізму реалізації принципів адміністративного судочинства є першочерговим завданням адміністративної юстиції, так як принципи сприяють правильному пізнанню та застосуванню адміністративно-процесуальних норм, є основою для законодавчої практики, підготовки, розробки і прийняття відповідних їм за змістом правових норм та подальшого їх удосконалення, характеризує суть та значення права як регулятора суспільних відносин у галузі здійснення правосуддя в адміністративних справах, його соціальну цінність. При цьому правильне практичне застосування основних засад адміністративного судочинства можливе лише у їх тісному взаємозв'язку між собою, можливістю розкриття кожного окремого через зміст іншого, що, в свою чергу, не виключає дію кожного із них окремо при застосуванні процесуальних норм.

В той же час основними напрямками подальшої реалізації принципів адміністративного судочинства є насамперед, необхідність трансформації вітчизняного адміністративного судочинства до вимог часу. Важливим також є використання досвіду функціонування спільного європейського адміністративного простору, який визначає зміст і спрямованість принципів адміністративного судочинства, способів і методів їх застосування, правових гарантій у цій сфері. Досвід адміністративної юстиції зарубіжних країн доводить, що раціонально побудована система адміністративної юстиції може слугувати додатковим ефективним механізмом захисту прав громадян і юридичних осіб в Україні та сприяти вдосконаленню процесу розвитку у нас правової держави й принципу поділу влади. Однак, не треба механічно використовувати іноземні моделі адміністративного судочинства. У цьому питанні про запозичення позитивних моментів стосовно практики реалізації адміністративного судочинства в інших країнах слід дотримуватися зваженості, а також враховувати реалії української національної правової системи.

Список використаної літератури

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-37. Ст. 446.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. №31. ст. 545.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. Київ, 2004. 217 с.
6. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. В. А. Туманова. Москва: Междунар. отношения, 1999. С. 264-265.
7. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні: монографія. Київ: Реферат, 2007. 640 с.
8. Європейський суд з прав людини: організація, процедура, правила звернення / Міністерство юстиції України. Київ: Ін Юре, 2000. 16 с.
9. Цимерман і Штейнер проти Швейцарії («Zimmerman and Steiner v. Switzerland») URL: <http://eurocourt.in.ua/GetArticlesByCategory.asp?CategoryId=2>.
10. Паліюк В. П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Київ: Фенікс. 2004. 264 с.
11. Морозов Є. Процесуальні строки розгляду судової справи: межі розумного. URL: <http://blog.liga.net/user/emorozov/article/26068.a.spx>.
12. «Kudla v. Poland», 26 October 2000. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58920>.
13. Коваль Д. О. Проблеми механізму реалізації окремих принципів судового адміністративного процесу в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 1 (4). 2014. С. 154-164.
14. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права: черговий етап. *Право України*. 2000. №7. С. 6-8.
15. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: Укр. енцикл. 1998. Т. 2: Д-Й. 1999. С. 667-668.
16. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
17. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.: ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19.10.1973 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнар. докум. від 04.11.1950 р., ратифіковано Законом України від 17.07.1997 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
18. Бондарчук С. А. Деякі питання реалізації принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень адміністративного суду URL: <http://radnuk.info/statti/544-protses.html>.
19. Кройтор В. А. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду. *Право і Безпека*. 2009. № 1. С. 198-205.
20. Капля О. М. Імплементация принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень адміністративного суду в законодавство України. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. №2/1. С. 94-99.
21. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Y. Koveino

IMPLEMENTATION OF PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE COURT

The article is devoted to the issues of implementation of the principles of administrative legal proceedings, taking into account administrative and judicial reforms in Ukraine. Attention was also drawn to the international experience of implementing the principles of

administrative legal proceedings in the context of European integration. The legislation, which defines the basic principles of administrative legal proceedings, is considered. Issues of implementation of these principles are also highlighted, and possible ways of their elimination are proposed

Key words: *administrative justice, principles, principles of administrative legal proceedings, implementation of principles.*

Стаття надійшла до редакції 02.10.2018 р.

УДК 351.83:331.5.024.5

О. В. Бражко

КОНЦЕПЦІЯ ЗМІШАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

З'ясовано необхідність проведення активної державної політики на ринку праці. Згруповано основні механізми реалізації державної політики на ринку праці. Зазначено, що для вітчизняного ринку праці характерна невідповідність вакансій. Запропоновано концепцію змішаного регулювання зайнятості економічно активного населення.

Ключові слова: *служба зайнятості, ринок праці, державна політика, роботодавці, працевлаштування.*

Постановка проблеми. Економічні перетворення, що відбуваються в Україні, супроводжуються істотними змінами в рівні та структурі зайнятості населення, зумовлюють якісно нові тенденції на ринку праці, що формується. У кризовому стані економіки українському суспільству властиве безробіття в найрізноманітніших формах. Його зростання як невід'ємного елемента ринку праці призводить до скорочення купівельної спроможності населення; втрачання бюджетними платниками податків, а підприємствами – кадрів; збільшення ризику соціальної ізоляції; посилення податкового тягаря виробників унаслідок додаткових витрат на підтримку безробітних. Таким чином, на ринку праці економічні проблеми безпосередньо пов'язані із соціальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методології побудови системи державного управління, в тому числі, у сфері розвитку регулювання зайнятості населення та регіональних та субрегіональних соціально-економічних систем різних рівнів, присвятили свої фундаментальні праці В.Б. Авер'янов, Б.І. Адамов, О.Ю. Амосов, Г.В. Атаманчук, В.М. Бабаєв, В.Д. Бакуменко, та ін. Однак, враховуючи складність і багатоаспектність проблеми, чимало завдань щодо теоретико-методологічного забезпечення державного управління сталим розвитком регіонів України та побудови відповідних державних механізмів залишається невирішеними або недостатньо розробленими, що свідчить про актуальність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. У ході проведеного дослідження ще раз підтвердилася необхідність проведення активної державної політики на ринку праці. Її цілі, завдання й механізми реалізації повинні бути спрямовані на регулювання тих процесів на ринку праці, які безпосередньо пов'язані з рухом робочої сили. Тому основна її мета – сприяти ефективному перерозподілу робочої сили по галузях, професіях і територіях (з урахуванням похибок економіки й інтересів працівників),